

ONDER D.'N KROEZEBOOM

Kwartaalschrift van de historische vereniging " OLD REURLE "

Jaargang 3 nummer 1.

Secretariaat:

Bankrekening: RABO-bank Ruurlo, rek: 35.67.22.996 t.n.v. Old Reurle.

Ingeschreven: Kamer van Koophandel te Zutphen, nummer 103401.

Van het bestuur.

Geachte leden en belangstellenden.

In dit eerste nummer van dit kwartaalschrift van onze vereniging willen wij alle leden nog een voorspoedig 1986 toewensen. Op de eerste vergadering van dit jaar, welke werd gehouden op 8 januari 1986 opende de voorzitter deze op een leuke en ludieke wijze, namelijk met het onderstaande gedicht:

Dames en Heren.

Allemaol hartelijk welkom op disse Nijjaorsvisite van Old Reurle en Gelukkig Nijjaor.

Zo an 't begin van 1986 wil ik, een old gebruik indachtig,
probeem de nijjaorswens op riem te zetten.

Lukt 't allemaol neet èven good,
dan mo 'j d 'r maor neet op letten,
en hoppe ik dat d 'r andren komt, dee 't better doot.

Ik wense oew allen vól heil en zegen,
en zunneshien op 'al oew wegen.
Gezondheid en vrede, maor geluk bôvenal,
zowel in 't veurhuus as in den stal.

't Veurhuus, dat is 't gezin, familie en vrinden,
waor ze zich ok meugt bevinden.
Veur den stal ku 'j ok lèzen de boerderije,
maor misschien ok oew bedrijf en veur ons onze leefhebberij 'je.

't Is gek, maor a 'j daor eenmaol met begint,
en iederbots weer feiten vindt,
dee elk bi 'jnao of helemaol is vergetten,
dan wil iej ok geerne 't naôdje van de kouse wetten.
En zo bunt er altied wat op 't Archief an 't pluuzen.
Sommigen wilt wetten wat eur veuolders hebt edaon,
een ander noteert de bewoners van de huuzen,
en waor dee hebt estaon.

't Is onmeuglijk alles op te neumen,
wat er ôveral nog te vinden is,
meer dan iej ooit kont dreumen.

Maor now mot ik er echt een end an maken,
anders zollen sommigen in slaop kunnen raken.
Ik wens oew allemaole vól plezeer,
en hoppe wi 'j zeet ons in '87 weer.

Verdere mededelingen:

Bij het begin van het nieuwe jaar willen wij nog even terugkijken naar het afgelopen verenigingsjaar. Een groot deel van het overzicht is al opgenomen in het vorige nummer. Door een aantal leden is er het afgelopen jaar zeer veel werk verzet.

In het afgelopen jaar zijn er behalve de jaarvergadering in maart 1985 nog 8 bijeenkomsten geweest, met als hoogtepunt de avond in december met de lezingen van Dr. Schaars en de heer Molenaar.

De vereniging heeft zich het afgelopen jaar naar buiten toe gepresenteerd op een open dag van de bibliotheek en met een stand op de jaarlijkse brade-

rie. Deze beide evenementen hebben een aantal nieuwe leden gebracht. Voor 1986 is de vereniging niet gekomen met een kalender, omdat zich kort voor de braderie de mogelijkheid voordeed, een "verjaardagskalender" te laten maken. De verkoop hiervan loopt tot nu toe redelijk, maar er zijn nog steeds exemplaren te koop. Tot slot nog het ledental. Dit bedroeg op 31 december 1985 59 leden.

Eerstvolgende bijeenkomsten:

- 12 maart 1986. Jaarvergadering.
- 9 april 1986.
- 14 mei 1986.

Uitnodigingen:

- 15 maart 1986 - Jaarvergadering van de werkgroep familiegeschiedenis in Oost-Nederland (sectie van de oudheidkundige vereniging de Graafschap) in restaurant "Yankees Place", Stationsstraat 32 a in Aalten. Daarna zal de heer J.J.M. Olminkhof spreken over het onderwerp: "Het belang van de plaatselijke oudheidkundige verenigingen". De aanvang van de vergadering is 14.00 uur.
- 19 april 1986 - Voor de afdeling Achterhoek van de N.G.V. spreekt drs. J. Hofman over het onderwerp: "Het archief van het huis Bergh" en "Het onderzoek in het Rijksarchief in Gelderland".

Agenda voor de 3e Algemene Vergadering van "Old Reurie"

1. Opening.
2. Ingekomen stukken en mededelingen.
3. Verslag vorige algemene vergadering.
4. Financieel verslag 1985 door de penningmeester.
5. Begroting 1986.
6. Kort verslag van de activiteiten in 1985.
7. Bestuursverkiezing.
Aftredend is de heer G.W. Waanders, die zich in verband met andere werkzaamheden niet herkiesbaar stelt. Op dit moment is het bestuur nog in gesprek met een eventuele kandidaat.

Volgens de statuten kunnen de leden van "Old Reurie" ook een kandidaat voordragen. Deze kandidaatstelling dient dan schriftelijk te geschieden, door opgave van Naam en adres van de kandidaat aan het Bestuur. Deze opgave moet zijn ondertekend door tenminste 5 leden en een bereidverklaring van de kandidaat moet worden bijgevoegd. De kandidaatstelling dient uiterlijk 10 dagen vóór de jaarvergadering in het bezit te zijn van het Bestuur.
8. Plannen voor 1986.
Voorlopig proberen we de activiteiten van 1985 voort te zetten en zo mogelijk af te ronden.
Suggesties van de leden zijn natuurlijk welkom, doch lijkt het nuttig om daarbij één of meer leden te noteren en eventueel een commissie in te stellen. De sandrager zou dan enkele keren per jaar op de bijeenkomsten verslag kunnen doen van zijn activiteiten.
9. Rondvraag.
10. Sluiting.

Financieel Verslag 1985.

Ontvangsten:

Contributies	f 765,--
Giften	- 60,--
Subsidies: Gemeente	- 200,--
Rabobank	- 100,--
Bondsp.b.	- 100,--
Rente	- 8,86
Kalenders (1984)	- 23,50
	<hr/>
	f 1257,36

Uitgaven:

Kamer v. Koophandel	f 60,--
Sprekers	- 100,--
Secretariaat	- 111,70
Rest.de Luifel	- 160,85
Archief & Copieërapparaat	- 225,36
Cadeaubonnen	- 45,--
Batig saldo	- 557,45
	<hr/>
	f 1257,36

Balans:

Kas	f 23,70
Rabobank	- 500,60
Bondsspaarbank	- 1004,75
Rente Rabobank	- 1,21
Rente Bondsspaarbank	- 42,87
Kalenders	- 1534,50
	<hr/>
	f 3107,63

Contributie 86	f 50,--
Drukkerij Wevers	- 71,40
Kalenders	- 952,50
Kapitaal	- 2033,73
	<hr/>
	f 3107,63

Uit bovenstaande blijkt, dat we met onze beperkte middelen en de diverse subsidies, waarvoor we de betreffende instanties zeer erkentelijk zijn, toch een gezonde afsluiting van 1985 konden opmaken.

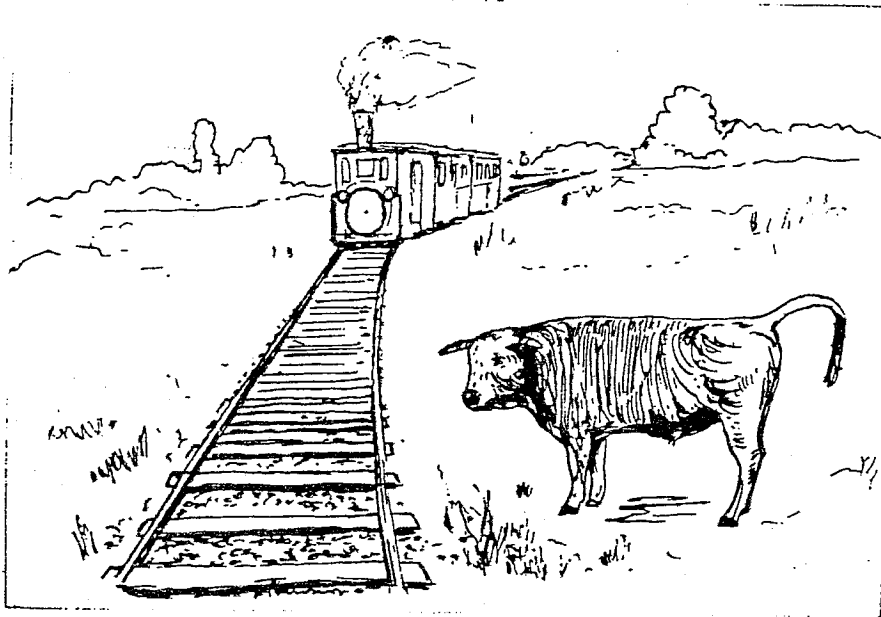
Begroting:

Contributies	f 1200,--
Subsidies	- 400,--
Kalenders	- 600,--
	<hr/>
	f 2200,--

Zaalhuur	f 150,--
Sprekers	- 250,--
Secretariaat	- 200,--
Kamer van Koophandel	- 60,--
Archief & Copieërapparaat	- 300,--
Grootonderh. " "	- 250,--
Kroezeboom	- 400,--
Onvoorzien	- 90,--
Reserve (verv. copieërapp.)	- 500,--
	<hr/>
	f 2200,--

De leden worden verzocht hun contributie over 1986 (voor zover dit nog niet gebeurd is) over te maken op de bankrekening van de historische vereniging Old Reurle (rekening 35.67.22.996) en wel voor 1 mei 1986.

Met de komst van de trein veranderde er nogal wat in deze streek. Toen in 1878 het zwarte gevaarte "recht rechtan" zo maar door het landschap reed, liepen de mensen met wat angst voor het puffende monster richting "spoorbane", doch ze bleven wel op een veilige afstand bij een boom staan, om zich er aan vast te houden of er desnoods achter te kruipen. Wanneer de machinist dan nog eens aan 't koord van de stoomfluit trok omdat er koeien of schapen op de rails liepen, dan kneep men de ogen en oren dicht van dat scherpe geluid. Men vond het ook vreemd dat de "zwarte duivel" nergens voor behoefde te stoppen dan enkel bij de haltes. Maar dat fluiten, daar hadden de boeren een verdomde hekel aan, omdat paarden en koeien op de loop gingen en overal door heen vlogen van dat kabaal.

Een boer uit Meddo, die in 1892 met een rund naar de markt te Lichtenvoorde trok, moest de "bane" oversteken. De os schrok zo van die ongewone, dat deze zijn begeleider in de sloot wierp en vervolgens langs de baan richting Winterswijk rende. Na een korte wijle schrok het dier andermaal, want uit de richting Winterswijk naderde een trein en de machinist die dit zag trok weer aan het bekende koord, waarop de os door dat schelle gefluit in panische angst snel rechtsom keer maakte. De boer die nog maar net uit de sloot vandaan was en die zijn kiel en pet nog aan het uitwringen was, zag zijn edel huisdier weer voorbij "geiselen". Hij vervolgde het verschrikte dier een eindweegs door Lievelede, zelfs tot over de Bedelaarsdijk, totdat hij tenslotte in de binnenlanden van Zieuwent het spoor bijster raakte. Zonder os, zonder op de markt geweest te zijn ging hij moe en teleurgesteld weer huiswaarts naar Meddo. Tot niet geringe verbazing en verrassing van den eigenaar kwam het dier 's avonds tegen 10 uren zonder geleide weer in den stal terug.

De veiligheid kende in die tijd nog niet zulke strenge voorschriften bij de spoorwegen. Zo gebeurde het dat drie wagons te Zelhem, die op een zijspoor stonden, niet waren vastgemaakt. Toen op 10 augustus 1894 een onweersbui opkwam, gepaard gaande met een hevige windhoos, gingen de drie wagons aan het rollen, de lijn naar Ruurlo op. Een machine uit Doetinchem kon de weggewaaiden wagons nog juist op tijd opvangen voor Ruurlo, want uit die richting kon ieder ogenblik een trein verwacht worden.

Er liepen in die tijd ook wel eens extra treinen, niet omdat een lijn zo druk bezet was, maar enkel om één persoon te vervoeren. Dat gebeurde op de lijn Winterswijk - Zevenaar. Op 15 oktober 1892 bracht een extra sjieke trein de Gravinne Mevrouw Holst van den Slangenburg in één toer naar Den Haag. Zij had die stad wegens ziekte in geen twee jaar kunnen bezoe-

en Harreveld voor een schoolreis van één dag op en neer naar Hoek van Holland met een extra trein en men kon bij Riphagen instappen. Eén van die kinderen heeft van dat alles weinig plezier gehad. Al voor Apeldoorn - alhoewel er voor gewaarschuwd was, dat men het hoofd niet buiten het raam mocht steken wanneer de trein rijdende was - Willy K. deed dat wel en hij kreeg een lelijke roetvlok van de locomotief in het oog. Door het veelvuldig wrijven werd het natuurlijk veel erger. In Hoek van Holland moest Meester Molleman ijlings met hem naar een arts, omdat de pijn ondraaglijk werd. Toen men terug kwam had Willy "ne scheelappe" voor het eene oog en en door al die pijn en ellende had hij weinig lust meer, om op te kijken, laat staan door het raam naar de uiterwaarden etc. Wij hadden met hem te doen. Van die reis herinner ik me ook nog, dat de meisjes bij het pootje baaien in zee hun rokken in de onderbroek stopten. Van de nonnen die ook mee waren gegaan kan ik me dat niet herinneren. Voorts weet ik nog, dat ik daar in een kraam voor het eerst van mijn leven bananen zag liggen. Ik kocht er twee voor mijn ouders en stak ze zorgvuldig in de binnenzak van mijn veel te krappe jasje. Dat was 's morgens zo tegen een uur of elf en schonk verder dien dag geen aandacht meer aan die kromme dingen. Bijna een etmaal later, toen ik weer thuis was, schoot 't me te binnen dat ik ook nog wat had meegebracht. Helaas kon ik enkel een paar schillen te voorschijn toveren, de vrucht zat als puree onder in de voering van de binnenzak.

Die hele reis met een bootreis Rotterdam - Hoek van Holland inbegrepen, plus 3 maal een glaasje ranja kostte maar f 2,50.

Terug nu naar het jaar 1894. Toen was die Halte Beltrum-Zieuwent er al, wat blijkt uit een boze brief in de krant, die gericht was aan het gemeentebestuur van Eibergen. Deze luidde:

Mijnheer de Redacteur. Het schijnt dat het gemeentebestuur van Eibergen blind, zeer blind is voor de belangen van Beltrum. Wat is het geval? Sedert langen tijd heeft Beltrum het genot in het bezit gesteld te zijn van een Halte op de lijn Winterswijk - Amsterdam. Maar het heeft den schijn, dat dit genot een bitter genot moet wezen. Den weg toch naar de Halte is op z'n zachtst uitgedrukt, niet alleen slecht, maar zeer slecht. Zelfs bij gunstig weer moet men gedurig uitwijken wegens de talrijke gaten en wagensporen. En als het slecht weer is en tot overmaat van ramp nog avond er bij is, dan kan men zonder levensgevaar den weg niet begaan, zelfs niet berijden. Dezen toestand bestaat sedert jaren. Is dit fatsoenlijk?, is dit billijk?, is dit rechtvaardig ?? Waarlijk, zoo bekomt Eibergen de lusten en Beltrum de lasten. Ik nodig het bestuur uit een kijkje te komen nemen. Mocht dit op een morsigen dag geschieden, dan geef ik het bestuur bij voorbaat een raad, flinke laarzen aan te trekken.

Op 29 december 1894 was er een droevig ongeluk nabij Ruurlo. Even buiten het dorp was een landbouwer werkzaam geweest in zijn weide en had zich bij het uitrusten wat roekeloos tegen de spoorbane aan neer gezet. Toen om 4.25 uur de trein van Ruurlo richting Neede goed op snelheid was, raakte de treeplank van de wagon den ongelukkigen landbouwer aan het hoofd. De machinist die de trein liet stoppen, kon niet anders doen dan de zwaargewonde man zo snel mogelijk meenemen naar de volgende halte, n.l. Borculo. Helaas bleek dat hij bij aankomst daar was overleden.

Het eerste half jaar was er op de lijn Winterswijk - Zutphen een goede belangstelling. Vooral ook de rechtstreekse verbinding met het westen was aantrekkelijk. En het goederenvervoer begon op gang te komen. De lijn Zutphen - Winterswijk noteerde over de periode juli 1878 tot 31 december 1878 de volgende cijfers:

	aantal reizigers	k.g. bagage	k.g. bestelgoederen	k.g. vrachtgoed
Zutphen	9777	19890	38384	3210500
Vorden	3983	3790	2286	31390
Ruurlo	3988	6230	2562	206040
L'voorde-Groenlo	5056	11180	11372	421820
Winterswijk	4301	8180	8125	342270

ken. Die rit kostte maar even f 400,--. Voor haar was dat een kleinigheid, zij bezat alleen in de Achterhoek al zo'n 2400 bunders land. Maar de meeste reizigers zullen handelaren en kooplui geweest zijn, die richting Zutphen reisden omdat daar de vele landbouwproducten verhandeld werden. Op de terugweg bracht men allerlei huishoudelijke artikelen mee, vooral tabak maar ook potten en pannen. Zo ook werden er in Zutphen "bröedsls eiere" gehaald zoals het volgende krantenbericht van 15 mei 1891 meldt:

Het was verleden maandag dat zich te Groenlo het merkwaardige geval voordeed, dat een gewoon boeren kipje "bröeds" was. Het was op dien dag dat steller dezers 's ochtends te 6 uur zich in de trein te Lieveelde bevond. Een jöngske van zo'n 11½ jaar stapte mede in. Aan het loket had het knaapje een plaatskaartje enkele reis Zutphen genomen. Daar het verschil in prijs van een enkel en een retour slechts 15 cent bedraagt, maakt iemand die het jöngske als het zoontje van N. uit Eesselle herkende hem hierop attent, waarop het jongetje antwoorde dat hij terug moest loopen, wijl de eieren die hij in Zutphen aan het station moest afhalen door een broedsche kip moesten worden uitgebroed en de eigenaar dezer "kloeke" van meening was, dat de eieren niet tegen het hobbelen en schommelen van de trein konden. Deze meening deelden wij geensins. Een volwasschen mensch zonder eiermand loopt over die afstand al zo'n 6 à 7 uren en zo'n kereltje zou er zeker 9 à 10 uren over doen. Dát zou dan niet slecht zijn voor die bröde-eiers. Het ventje arriveerde te 7.22 uur te Zutphen, gaat de eieren koo-pen en vertrekt te voet te circa 8 uur. Vermoeid van de lange afstand en de hitte van den dag komt het jongetje om 5 uur in den middag weer in Eesselle aan met de mand met het "bröedsl eiere". Aldus geschiedt in het jaar 1891 den 11den mei. Wat ons nog recht benieuwd, is hoeveel "kuukene" die "kloeke" gekregen heeft.

Ook pelgrims gingen in die dagen met de trein. In 1895 trokken 240 bedevaartgangers uit Zieuwent te voet naar Varsseveld en van daar ging men met de trein van 8.37 uur naar het Duitse Kevelaer, om na twee dagen dan weer terug te keren. Al die tijd werd er gebeden, te voet naar de trien langs de windmolen van Harreveld, in de trein en in Kevelaer kon men aldoor H. Missen bijwonen met predities. Voor de afwisseling kon men 's middags met processies meetrekken langs Kruiswegen en Genadekapellen. Alleen 's avonds in de logementen en hotels ging het er vrolijk aan toe. Een oude pelgrim had ooit eens tegen mijn vader gezegd bij het naar bed gaan: "Wat duch ow Antonie, de schone dee doow toch wal effen oet, ofnee" en toen was hij gekleed met pet op in bed gestapt. Mogelijk dat de "foesel" daar zo lekker was. Als kinderen viel het ons toendertijd op, dat men de namen der waardinnen zo goed kenden, beter dan die der predikanten. Maar wanneer men weer was teruggekeerd met fakkels in de hand, dan was er alom vroomheid en vreugde.

De lijn Zutphen - Winterswijk kende nog heel lang de Halte "Beltrum-Zieuwent". Hier herinner ik me persoonlijk dat een tante van ons die in Den Haag "diende" bij mevrouw Tellegen door mijn vader met een paard met een stortkar van de trein werd gehaald aan die halte. Tante zat dan heel triomfantelijk op een gemakstoel midden op die kar en bij iedere kneep van een gat in het wagenspoor werd tante door elkaar geschud. Teunis Riphagen (geboren in 1880 te Epe) de "stationschef" aldaar, woonde op een huisje dicht aan de bane, was Seinwachter, Wegwaker en Spoorbeambte volgens het Bevolkings Register en getrouwd met Geertjen Scholten. Riphagen had ook een pakketdienst, hij reed met een koetsierwagen door de omgeving. Aan de andere kant van de bane lag de boerderij Dekkers, die tot twee maal toe afbrandde door de vonken van een verhitte locomotief, zo werd er verteld. Daar weer schuin tegenover lag het cafeetje Scholten met zo'n paardenvoederbak voor de deur. Daar hielden de talrijke vrachtrijders halt, die voor Zieuwent en Beltrum hun vrachten daar van de trein haalden. Bijzonder druk was het in 1932 toen veel bouwmaterialen voor de bouw van de kerk te Mariënelde door de boeren belangeloos werden aangehaald. In die jaren gingen ook de kinderen van de hoogste klassen van Zieuwent

Nog enkele gegevens: In 1865 reed de eerste trein op de lijn Arnhem - Zutphen - Hengelo.

De lijn Zutphen - Winterswijk zoals gezegd in 1878 en de lijn van Ruurlo - Borculo - Neede - Hengelo in 1884.

In 1885 kwam de verbinding Winterswijk - Doetinchem - Zevenaar pas tot stand.

Veel is er te doen geweest omtrent de ligging der spoorlijn tussen de gemeenten Groenlo en Lichtenvoorde. Ze speelden remise met ieder een half punt.

De Spoorwegen zullen goede jaren gekend hebben, de slechtste waren zeer zeker de crisisjaren. In de jaren 1936 - 1937 gingen de mensen van de N.S. op pad om propaganda te maken voor de zaak en trokken het land in om kinderen het fijne van het reizen te vertellen.

Zo was er een bijeenkomst in het Patronaat te Lichtenvoorde voor alle schoolkinderen. Alleen het liedje wat we daar herhaalde malen moesten zingen is me bij gebleven en dat ging zo:

REIST PER SPOOR! Daar ga je vei-lij en voor-de-lij heel het
land mee door REIST PER SPOOR! Dat kost haast niets en dat
is bo-ven-dien voor-de-lij REIST PER SPOOR! Wie van zijn
reis wil pro-fi-te-ren Er is maar één pracht mid-del voor!
DE NE-DER-LAND-SCHE SPOOR !!!

' t Olde Evershuus.

Ik zee 't nog veur mi 'j, 't olde huus,
waor ik as kind zo graag logeerden.
Daor sleep ik in een beddestèe,
waor muuskes deur 't stroo marcheerden.
Ik kekke deur 't ruutjen naor de delle,
waor soms de vlégel vrolijk zonk,
at ze een bedde rogge dorsten,
en 't ritme van de driekwatmaote klonk.
Ik heurn 't rammlen van de emmers,
as 't vrouwvolk en soms de knecht,
den stal inging um 't vee te melken,
dan is 't er ginne dee nog an slaopen dech.

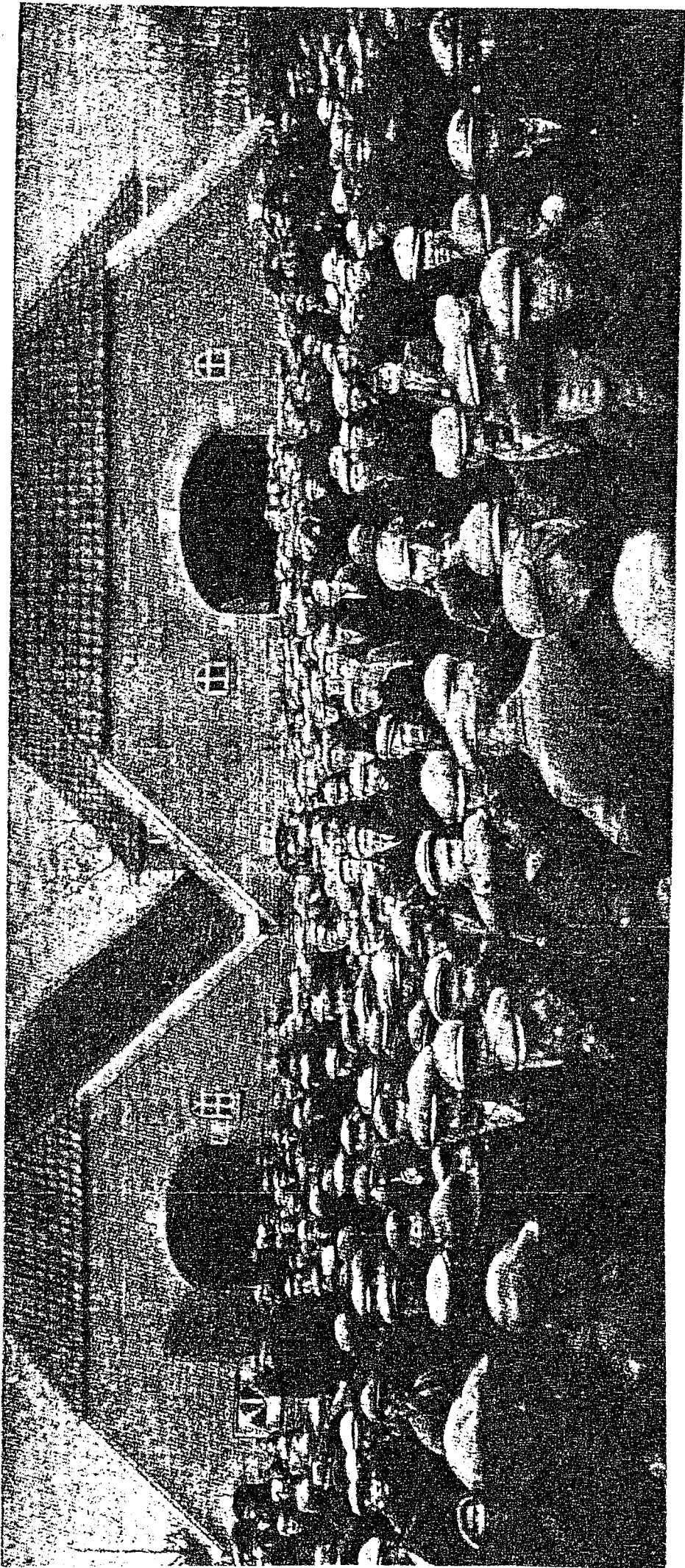
De geur van lekkere pannekooken,
dee dringt al deur töt in 't alkoof.
Ze brengt 't er mi 'j straks eene op een bodjen,
met suukker good bestreu 'jt, dat is gin biege loaf.

Op zied van 't huus daor ha 'j een karnrad,
daor mos d 'n karnhond 's morgens in.
Wat leep dat dier daor dan gewillig,
al ging 't um altied neet naor 't zin.
En binnen heurn i 'j al mooi plonsen,
zo kwam de botter uut de melk,
wat was er to een arbeid neudig,
maor och, tevrèden was toch elk.

'k Zee ok nog veur mi 'j de grote kökken,
met moie kasten en een broodspinde in d 'n hook.
De staonde klokke met de zunne en de maone,
en at ze 't vuur opstokten, dan rok 't er nao rook.
De kasten stonnen vol met koppren kettels,
en zon snuutlempken hing der ook.
Der steet now zeker een dressoirtjen,
en de raa koele gif ok vaste gin rook.
Der zölt ok wel gin estrikke meer liggen,
heel kunstig met gèel zand bestreufd.
Maor één ding is vaste ebleven,
de beume dee elk veurjaor weer bleuft.
Op de delle gonst allichte een melkmachine,
en 't karnrad is now curiositeit.
Pannekooke wordter 's morgens neet meer ebakken,
spurrie wordter ok neet meer ezei 'jd.
Wat is er in een mensenlèeftied völle veranderd,
hoo is 't meug'lik, hoo kan 't toch bestaon,
aw zoo vedan gaot, wi 'j 't wel geleuven,
dan reist ons naogelacht nog heel gauw nao de maon.

Lochem, 8 maart 1959.

H.J. Breukink - Esselenbroek.

't Olde Arfhuus op 't Olde Evershuus

1935

Met dit stukje over de Ruurlose Politieverordening wil ik graag een kleine bijdrage leveren aan de geschiedenis van Oud Ruurlo. In dit stuk wil ik de verordening toelichten, vanaf het moment, dat de eerste werd vastgesteld tot en met de verordening van 1922. De verordening werd daarna nog een paar maal herzien, doch dit valt buiten de geschiedenis van oud Ruurlo.

In 1857 meende de Gemeenteraad van Ruurlo, dat er behoefte bestond, om een aantal rechten en plichten voor de ingezetenen en bezoekers van Ruurlo vast te leggen in een verordening. Er moest dus een "Reglement op de Politie" komen. Zo werd op 13 maart 1857 de eerste "Algemene Politie Verordening" vastgesteld. Daar de maatschappelijke ontwikkeling niet stil bleef staan, bleek, dat die verordening regelmatig moest worden herzien en aangepast. Zo werd de eerste verordening van 1857, in het tijdsbestek waarover ik het in dit stuk wil hebben nog 3 maal gewijzigd en opnieuw vastgesteld. Dit geschiedde in 1868, 1882 en 1922.

Vroeger moesten een aantal taken door de burgerij worden verricht. In 1868 werd daarom naast de Politieverordening een "Verordening, regelende den aard en den duur van de Persoonlijke diensten" vastgesteld. Deze aparte verordening kwam in 1922 te vervallen en werd opgenomen in de toen herziene Politieverordening.

Een Politieverordening wordt verdeeld in hoofdstukken of afdelingen. Deze zijn weer onderverdeeld in artikelen. Om nu een droge opsomming van die artikelen te voorkomen, zal ik een aantal hoofdstukken globaal toelichten. U krijgt dan toch een indruk aan welke regels de vroegere inwoners van Ruurlo zich moesten houden.

Daar in het spraakgebruik de Politieverordening vaak wordt aangeduid met A.P.V., zal ik die afkorting - indien nodig - in dit stuk ook gebruiken.

Toezicht op personen.

Onder dit hoofdstuk vallen een aantal verplichtingen, waaraan inwoners en bezoekers moesten voldoen. Voor een aantal van deze plichten werd tevens een bepaalde termijn gesteld.

Zo werd er een termijn van 14 dagen gesteld aan "Zij", om zich te melden op de Secretarie, indien zij zich in de gemeente vestigden, binnen de gemeente verhuisden of tijdelijk binnen de gemeente verblijf hielden. Vreemdelingen moesten binnen deze termijn hun "Reis- en verblijfpas" komen tonen. Het onduidelijke begrip "Zij" werd in 1868 vervangen door de zinsnede: "Elk hoofd van een huisgezin of afzonderlijk levend persoon".

Inwoners van de gemeente, niet zijnde herbergiers en andere neringdoenden, die onbekende vreemdelingen in huis haalden, moesten dit zelfs binnen 3 uren aan de Burgemeester melden. In dit artikel praat men over Burgemeester, doch mijnsinziens was het melden ter Secretarie voldoende. Een belangrijk punt hierbij was verder, dat de A.P.V. een omschrijving gaf van het begrip vreemdelingen. Onder vreemdelingen werd namelijk verstaan: bedelaars, landlopers, rondzwervende en andere onbekende personen.

Aan herbergiers, tappers, koffiehuis- of kroeghouders werd de verplichting opgelegd om een boek bij te houden van mensen die bij hen overnachten. Zij moesten dit boek 1 maal per week aan de Burgemeester ter inzage afgeven.

Als laatste wil ik in dit hoofdstuk nog de verplichting noemen, die inwoners hadden bij het betrekken van een nieuwe woning of gebouw. Zij moesten er namelijk voor zorgdragen, dat 14 dagen na aanmelding het gebouw of de woning moest zijn voorzien van een wijkletter en huisnummer. Ik kom hier in het hoofdstuk met betrekking tot de gebouwen nog op terug.

Toezicht op de gebouwen.

Men mocht niet zo maar gebouwen of woningen aan de openbare weg plaatsen. In de verordening werden ook hiervoor richtlijnen gegeven. Zo mocht men zonder "voorkennis" van de Burgemeester en Wethouders geen delen van gebouwen vernieuwen of een gebouw slopen. Ook mocht men niet zomaar steigers op of aan de openbare weg zetten, daar deze eventueel gevaar konden opleveren. Ook hier kon de Burgemeester ontheffing voor verlenen.

Het was ook verboden - binnen gebouwde delen der gemeente - daken met stro of riet te dekken of te vernieuwen. Houten gebouwen of gevels mochten eveneens niet meer gebouwd of vernieuwd worden. Blijkbaar was men toen erg bang, dat er brand uit zou breken.

Men mocht - met toestemming van de Burgemeester en Wethouders - een gebouw slopen, maar moest er wel zorg voor dragen, dat de grond, gelegen aan de openbare weg, uiterlijk 3 maanden na de sloop in orde gebracht moest wezen.

Een interessant verbod was het verbod hekken aan de openbare weg te zetten, die naar buiten opengingen en dus over de weg draaiden. Ook mochten winkeliers geen buiten de gevel uitstekende winkelkasten of uithangborden hebben.

Tot slotte kom ik nog even terug op de wijk- en huisnummers. Deze moesten "op den post der deur, of eene andere in het oog vallende plaats" zijn aangebracht. Zij dienden er voor te zorgen, dat deze aanduiding altijd leesbaar was. Het wijk- en huisnummer werd aangebracht in olie verf en moest een grootte hebben van tenminste "vijf nederlandsche duimen". In 1922 werd deze maat veranderd in 4 centimeter.

Hieronder ziet U een schema. hoe de wijkindeling in de gemeente er in 1922 uitzag.

De gemeente is verdeeld in 16 wijken, genaamd A, B, C, D,
E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P en R.

Wijk A	omvat:	Dorp 1e gedeelte
Wijk B	omvat:	Dorp 2e gedeelte
Wijk C	omvat:	Brouwershoek
Wijk D	omvat:	Garvelinkhoek
Wijk E	omvat:	Brinkmanshoek
Wijk F	omvat:	Lusinkbrink
Wijk G	omvat:	Nieuwenhuishoek
Wijk H	omvat:	Wissinkhoek
Wijk I	omvat:	Den Bruil
Wijk K	omvat:	Winkelerhoek
Wijk L	omvat:	Zieuwent 1e gedeelte
Wijk M	omvat:	Zieuwent 2e gedeelte
Wijk N	omvat:	De Haar
Wijk O	omvat:	De Veldhoek
Wijk P	omvat:	Formerhoek
Wijk R	omvat:	Everwenninkhoek.

Toezicht op de gezondheid.

Zoals uit de titel blijkt, behandelt dit hoofdstuk een aantal voorschriften met betrekking tot de gezondheid van de inwoners van de gemeente.

In de A.P.V. van 1857 waren deze regels nog zeer beperkt. Toen werd bepaald, dat het hoofd van een gezin, waar "cholera of een andere kenbare besmettelijke ziekte" was uitgebroken dit onmiddellijk moest melden aan de plaatselijke Secretarie. Een uitzondering hierop waren de bekende kinderziektes. Nadat de besmettelijke ziekte door het Gemeentebestuur was bekend gemaakt, was het verboden kinderen uit een huis, waar deze ziekte heerste, naar school te laten gaan of op een school toe te laten, zolang de besmetting duurde. Het maakte geen verschil of men naar een openbare of bijzondere school ging.

Mocht de dokter, na het overlijden van de patiënt met een besmettelijke ziekte, van mening zijn, dat het lijk onmiddellijk moest worden begraven, kon daartoe verlof worden verleend, binnen de minimumtermijn van 36 uur.

In de A.P.V. van 1922 werden de voorschriften voor de volksgezondheid behoorlijk uitgebreid. In die A.P.V. werd een apart hoofdstuk gewijd aan de besmettelijke ziektes en één aan het vervoeren en begraven van lijken.

Een aantal besmettelijke ziektes werden nu met name genoemd. Dit waren kinkhoest kwaadaardige mazelen, besmettelijke oog- en huidziekte en tuberculose. Moest een "lijder aan een besmettelijke ziekte" worden vervoerd naar zijn woning of een ziekenhuis, geschiedde dit met speciaal daarvoor bestemde vaar- of voertuigen. Deze moesten dan tijdens het vervoer zijn voorzien van het duidelijk zichtbare kenmerk "Besmettelijke ziekte". Dit kenmerk mocht na het vervoer pas verwijderd worden, indien het vaar- of voertuig was ontsmet overeenkomstig de door Burgemeester en Wethouders gegeven richtlijnen.

In het hoofdstuk: Vervoer en begraven van lijken, werd bepaald, dat de gewone tijd van begraven was gelegen tussen "8 uur v.m. en 5 uur n.m.". Een lijk mocht niet anders vervoerd worden, dan in een gesloten kist, bedekt met een zwart kleed. Dit vervoer mocht alleen geschieden op een daarvoor geschikt vervoermid-

del of een baar, gedragen door voldoende dragers. Kisten met lijken van kinderen beneden de 2 jaar mochten onder de arm gedragen worden. Was de persoon gestorven aan een besmettelijke ziekte, moest de kist luchtdicht worden afgesloten en mocht de bestuurder van het vervoermiddel niet op zijn voertuig zitten, maar moest hij er naast lopen. Er mochten dan bij het open graf geen toespraken worden gehouden.

In verband met de gezondheid werden er ook nog regels gesteld aan stoffen, die stankoverlast veroorzaakten of op een andere wijze een gevaar konden zijn voor de gezondheid. Deze stoffen mochten tussen "des morgens 6 en des avonds 10 uur" alleen vervoerd worden in gesloten tonnen, karren, kruiwagens of vaartuigen. Ook mocht men geen tonnen met faecaliën aan de openbare weg zetten of plaatsen. Huisvuil en haardas mocht men niet anders aan de weg zetten, dan in "gedekte bakken, potten, vaten of emmers".

Men was toen ook al milieubewust. Het was namelijk verboden de stoffen, die schadelijk konden zijn voor de gezondheid te lozen in wateren of goten, of ze "hebben, werpen of bergen" op of aan de openbare weg.

Als laatste wil ik U nog noemen het verbod om varkenshokken, huiden of afval van dieren aanwezig te hebben in de bebouwde kom op plaatsen waar dit een hinderlijke stank kon verspreiden of schadelijk zijn voor de gezondheid of zindelijkheid.

Toezicht op het vee.

Ook het vee werd in de verordening niet vergeten. In de A.P.V. van 1857 werd bepaald, dat men tussen 1 maart en 1 oktober geen kippen of ander pluimvee los mocht laten lopen op "onafgesloten grond". Boerenerven, die in de onmiddellijke nabijheid minstens een halve bunder grond hadden werden hiervan uitgezonderd. Vanaf 1868 werd de tijdslimiet uit dit artikel gehaald, maar werd er een aanvulling gemaakt met betrekking tot varkens en geiten, die alleen op eigen grond mochten loslopen.

Boeren in de gemeente die een springstier hadden mochten deze alleen buiten laten lopen, indien ze met een ijzeren ketting aan een paal vastzaten. Deze paal moest tenminste 16 ellen (meters) van de weg verwijderd staan.

Er mochten 's nachts in de gemeente geen honden loslopen. Waren er klachten over honden die "bijten of aanschietsen", moesten deze worden vastgelegd of gemuilkorfd. Dit gold ook voor de honden, indien in de gemeente of een naburige gemeente hondsdelheid werd geconstateerd.

Treffen de "ambtenaren van politie" loslopende of hondsdelde honden aan, mochten deze onmiddellijk worden gedood.

Toezicht op levensmiddelen.

Dit hoofdstuk was vooral van toepassing op de verkopers van vlees en brood. Zo mochten vleeshouwers of vleesverkopers geen vlees of spek, dat schadelijk was voor de gezondheid, in hun winkels, bergplaatsen of zelfs hun woning aanwezig hebben. Burgemeester en Wethouders konden een keurmeester aanwijzen, die het vlees keurde. Wordt het vlees afgekeurd, dan moest dit onmiddellijk buiten de gemeente worden gebracht of worden begraven op een diepte van "één el en drie palm".

Voor de bakkers gold de bepaling, dat ze geen brood mochten verkopen of voor de verkoop bestemmen, waaraan de "voedende bestanddelen van het koorn" waren ontnomen. Ze mochten alleen roggebrood verkopen, dat was gemerkt.

Toezicht op de waterleidingen.

Eigenaren van beken, waterleidingen en "togtsloten" moesten er voor zorgen, dat deze de voorgeschreven diepte en breedte hadden. De waterleidingen moesten voor de aangekondigde schouwdagen helder en schoon zijn. Bij deze schouw moesten de gene die de waterleidingen moesten onderhouden aanwezig zijn. De op- of aanmerkingen moesten binnen 8 dagen zijn veranderd of hersteld. Waterleidingen mochten niet worden veranderd of verlegd. Wilde men er een vloedduiker inleggen, moest men daarvoor toestemming hebben. Men dacht toen ook al aan waterverontreiniging. Men mocht namelijk geen afval, vuilnis, puin of dergelijke stoffen in de waterleidingen "uitwerpen", waardoor de afloop van het water kon worden "behinderd", of worden vervuild.

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

